

Altijd vakantie (gepubliceerd in *Klankbord*, Kerkblad IJsselmuiden, 5 september 2009)

Ik schrijf dit stukje voor mezelf. Maar omdat ik toegezegd heb om ook de komende tijd nog te blijven schrijven (mediteren) voor het kerkblad, laat ik u meelesen.

Nu de vakantietijd weer voorbij is, gaat alles weer gewoon verder zoals het voor die tijd was. We pakken doorgaans hetzelfde werk weer op en doen dat doorgaans op dezelfde manier. We maken ons weer druk over dezelfde dingen. De oude zorgen en bekende irritaties spelen weer op. Er is niets veranderd. Wetenschappers hebben er onderzoek naar gedaan en komen tot de conclusie dat vakantie weinig invloed heeft op het leven daarna. Zo gauw je weer aan het werk bent voel je je weer net zoals vóór de vakantie. Je zit weer gewoon in het vertrouwde, vaste patroon. Je praat met je vrienden en collega's nog wel over wat je allemaal voor moois of lelijks gedaan en beleefd hebt in de vakantie, maar het is iets dat in feite los staat van de weer ingetreden harde alledaagse realiteit. Het advies van die wetenschappers is om je te richten op de volgende vakantie. Nieuwe plannen en blijie vooruitzichten hebben meer invloed op je huidige gemoedstoestand dan de herinnering aan de vorige vakantie. Beloftevolle brochures verdienen de voorkeur boven al die fotoverslagen en videoverhalen waar oud-vakantiegers nu misschien nog druk mee in de weer zijn.

Dat heeft iets ontnuchterends. Blijkbaar zijn al die vakanties niet meer dan een geregeld intermezzo, waarna we gewoon weer verder gaan vanaf het punt waar we gebleven waren, met de bijbehorende gevoelens. Zou dat niet anders kunnen? Zou het ook mogelijk zijn dat vakantie niet alleen iets is wat op de kalender staat, maar ook iets dat we als het ware in ons hoofd hebben?

Het mooie van vakantie vind ik het vrije gevoel dat er even niets moet. Dat betekent wel dat ik tijdens de vakantie ervoor waak om mezelf toch niet weer allerlei dingen op te leggen: dingen die je moet zien, moet beleven, moet vastleggen op de foto, boeken die je moet lezen. In de vakantie wil ik genieten van het gevoel om 's morgens wakker te worden zonder het lijstje in je hoofd van dingen die gedaan moeten worden en daarnaast nog de dingen die gisteren waren blijven liggen. Dat is deze zomer aardig gelukt. En toch heb ik ook veel gedaan. Ik heb zelfs de firma Stoter een kuub zand voor mijn deur laten storten ter verwerking in schuur en achtertuin. Maar dat is vakantiewerk en leuk om te doen omdat het anders is dan anders.

Zou het mogelijk zijn om dat vrije gevoel vast te houden, zelfs als het werk (inclusief de drukte die we maken in de kerk) weer in alle ernst en zwaarte op ons af komt? Hoe houden we ruimte en vrijheid? De Bijbelse oefening daarvoor is de Sabbat, de dag waarop je even stopt met al dat nuttige en soms ook minder nuttige werk. De manier waarop we dat in onze christelijke traditie hebben ingevuld is niet altijd zo bevrijdend geweest. Voor velen was en is de zondag eerder benauwend dan bevrijdend. Misschien is het ook beter om niet te focussen op die ene dag. Wanneer we ruimte en vrijheid gaan organiseren leidt dat maar al te vaak tot nieuwe vormen van moeten. Ruimte en vrijheid zijn ook niet altijd even makkelijk te regelen. Het heeft soms ook gewoon te maken met hoe je in elkaar zit. De een is nu eenmaal wat laconieker dan de ander die wat zwaarder tilt.

We kunnen wel oefenen. Op allerlei manieren, om te beginnen in de eredienst, leren en vieren we in de kerk de genade van God. Het is de kunst en het is vooral ook heilzaam om het niet bij de bekende woorden en vormen te laten, maar om het je ook eigen te maken: durf te leven uit die genade! Je bent goed genoeg in Gods ogen, maar misschien heb je dat zelf nog niet geaccepteerd en leg je jezelf

nog allerlei dingen op. Als dat zo is, dan ben je zo waarschijnlijk ook naar andere mensen toe en leg je hen ook van alles op. Zo beneem je jezelf en de ander ruimte en vrijheid.

Een goede oefening tot slot, simpel maar ingrijpend. Let er eens op hoe vaak je het woord “moeten” gebruikt en probeer het vervolgens eens te minderen of zelfs helemaal te vermijden. Ik doe die oefening met wisselend succes nu al bijna dertig jaar. Ik ben ermee begonnen na de bespreking van mijn eerste preek, ergens in 1980. Ik weet nog goed hoe mijn toenmalige docent, Jaap van der Laan, zei dat hij aarzelingen had bij die preek. Het klopte allemaal wel wat betreft exegese en toepassing, maar hij had er geen goed gevoel bij. Toen was hij eens gaan tellen hoe vaak het woordje “moeten” er in voorkwam. Daar schrok hij van. En ik ook. En soms schrik ik er weer van hoe vaak het op allerlei manieren weer terug komt in mijn dagelijkse doen en laten. Het lijkt wel op het onkruid in onze achtertuin dat de meer gewenste, maar tere bloemen soms de ruimte beneemt.